

Henna Vainio-Roodt

M500SA

KESTÄVÄÄ ELÄMYSMATKAILUA ETELÄ-AFRIKASSA

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma

Joulukuu 2014

KUVAILULEHTI

 MAMK University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 04.12.2014
Tekijä(t) Henna Vainio-Roodt	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Matkailu
Nimeke Kestävää elämysmatkailua Etelä-Afrikassa	
Tiivistelmä <p>Vuonna 2007 matkustin ensimmäisen kerran Etelä-Afrikkaan kolmeksi kuukaudeksi. Maa teki minuun silloin lähtemättömän vaikutuksen. Maassa asuessani seuraavana vuonna haave matkailun parissa työskentelystä heräsi.</p> <p>Tämän työn aiheena on kestävä matkailu Etelä-Afrikassa. Tutkimuskysymyksenä on, kuinka suunnitella matka Etelä-Afrikkaan kestävä matkailun periaatteiden mukaisesti. Suunnittelen tässä työssäni kestävä matkan Etelä-Afrikkaan. Toimeksiantajana työlläni on yritys, jonka kanssa minulla on mahdollisuus tehdä yhteistyötä maassa matkailun parissa tulevaisuudessa.</p> <p>Työn teoreettinen viitekehys pitää sisällään kestävä matkailun ja ekoturismin teoriaa niin yleisesti kuin myös Etelä-Afrikan kannalta. Työn toinen osuus koostuu aineistosta matkakohteiden yleistiedosta sekä varsinaisesta matkasuunnitelmasta.</p> <p>Perustelen matkasuunnitelmani valintoja kestävä matkailun vaikutusten ja tavoitteiden kautta sekä analysoin matkasuunnitelmaani elämyksenä asiakkaan kannalta. Työni lopputuloksena on Etelä-Afrikkaan kohdistuva matkasuunnitelma, joka ottaa huomioon kestävä matkailun periaatteet.</p>	
Asiasanat (avainsanat) Kestävä matkailu, Etelä-Afrikka	
Sivumäärä 29 sivua	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Ismo Glad	Opinnäytetyön toimeksiantaja Active Aries

DESCRIPTION

 MAMK University of Applied Sciences	Date of the bachelor's thesis 04.12.2014
Author(s) Henna Vainio-Roodt	Degree programme in Tourism
Name of the bachelor's thesis Sustainable experience tourism in South Africa	
Abstract <p>For the first time I travelled to South Africa for three months in 2007. The country impressed me by its beauty and diversity. Next year while I lived there I started to dream about working in the tourism business in the country.</p> <p>This thesis is about sustainable tourism in South Africa. My research topic is how to plan a sustainable trip to South Africa. In this thesis I plan a trip according to the principles of sustainable tourism. The sponsor for the thesis is a local company which might offer me the possibility to work in tourism in the future.</p> <p>Theoretical framework consists of theory of sustainable tourism and ecotourism generally and also in South Africa. The other part of the thesis is data about the destinations and the actual planning of the trip.</p> <p>The choices I made for the trip I argue for the impacts and objectives of sustainable tourism. i also analyze the trip as an experience for the customer. As a result of my thesis I have a trip plan to South Africa which takes the principles of sustainable tourism into consideration.</p>	
Subject headings, (keywords) Sustainable tourism, South Africa	
Pages 29 pages	Language Finnish
Remarks, notes on appendices	
Tutor Ismo Glad	Bachelor's thesis assigned by Active Aries

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 KESTÄVÄ MATKAILU	3
2.1 Kestävä matkailu luonnossa.....	5
2.2 Ekoturismi	5
2.3 Kestävä matkailu ja ekoturismi Etelä-Afrikassa	6
2.4 Lentomatkailun kestävyys.....	8
3 MATKAKOhteet Etelä-Afrikassa.....	8
3.1 Krugerin kansallispuisto.....	8
3.1.1 Kansallispuiston historia.....	9
3.1.2 Eläimistö ja kasvillisuus puistossa.....	10
3.1.3 Turismi puistossa	11
3.2 Kapkaupunki	12
3.2.1 Viiniturismi.....	12
3.2.2 Ruokakulttuuri	13
4 MATKAN SUUNNITTELU	13
4.1 Matkaohjelma.....	14
5 MATKASUUNNITELMA JA SEN KESTÄVYYS.....	19
5.1 Ympäristölliset vaikutukset.....	21
5.2 Sosiaaliset vaikutukset	22
5.3 Taloudelliset vaikutukset	22
6 MATKA ELÄMYKSENÄ.....	23
7 POHDINTA	27
LÄHTEET.....	31

1 JOHDANTO

Etelä-Afrikka on tullut minulle tutuksi viimeisten seitsemän vuoden aikana. Olen matkustellut maan kahdeksasta osavaltioista viidessä sekä asunut maassa vuoden ajan Gautengin osavaltiossa Johannesburgin lähistöllä. Muut matkani maassa ovat kestäneet kuukaudesta kolmeen kuukauteen. Krugerin kansallispuistossa olen käynyt muutamana kerran sekä olen vieraillut myös Table Mountain kansallispuistossa Kapkaupungissa ja Mapungubwe kansallispuistoissa Limpopon provinssin pohjoisosassa. Olen myös vieraillut usealla yksityisellä tilalla, jossa on päässyt tutustumaan alueiden eläimistöön ja kasvillisuuteen safariajeluilla. Kaikki matkani ovat olleet omatoimimatkoja, tosin matkojen suunnitteluun on osallistunut paikallisia, jotka ovat matkailleet maassa paljon ja tuntevat alueet hyvin. Majoituspaikkoina on ollut hotelli, lomakeskuksia, leirintäalueita sekä yksityisiä vuokrattavia taloja. Etelä-Afrikka on tehnyt minuun suuren vaikutuksen rikkaalla luonnollaan ja kulttuurillaan. Maa on minulle erittäin tärkeä ja se tulee aina olemaan osana elämääni. Vaikka maassa onkin paljon rikollisuutta ja muita epäkohtia, siellä on myös paljon hyvää. Mielestäni maa tarjoaa matkailijalle paljon ja on mahdollista, että tulen tulevaisuudessa työskenteleväni maassa matkailun parissa.

Opinnäytetyöni aiheena on kestävä matkailu Etelä-Afrikassa sekä sen tuottama elämys. Tutkimuskysymyksenä on, kuinka suunnitella matka Etelä-Afrikkaan kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti. Koska kestävä matkailu on iso osa matkailualan tulevaisuutta, valitsin sen osa-alueeksi opinnäytetyöhöni. Kestävä matkailu on myös olennainen osa luontomatkailua, joten on mielestäni tärkeää myös selvittää luontomatkailun tilaa ja mahdollisuuksia Krugerin kansallispuistossa. Työn teoreettinen viitekehys sisältää kestävän matkailun ja ekoturismin teoriaa niin yleisesti kuin myös Etelä-Afrikan kannalta. Työn toinen osuus koostuu aineistosta matkakohteiden yleis-tiedosta sekä varsinaisesta matkasuunnitelmasta. Perustelen matkasuunnitelman Goeldnerin ym. (2011) kestävän matkailun vaikutusten ja tavoitteiden kautta sekä käyn matkasuunnitelman läpi elämyksen kannalta elämyskolmion (Tarssanen 2009, 11) avulla.

Oman kiinnostukseni takia valitsin opinnäytetyöni aiheeksi aluksi matkailun Etelä-Afrikassa. Ensin yritin löytää työlleni toimeksiantajaa, joka olisi vaikuttanut opinnäy-

tetyön aiheen rajaukseen, mutta etsintä ei tuottanut toivomaani lopputulosta, joten päätin rajata aiheen kestäväan matkailuun ja Etelä-Afrikkaan. Toimeksiantajaksi työleni kuitenkin löytyi paikallinen yritys, jonka kanssa minulla on mahdollisuus aloittaa yhteistyötä tulevaisuudessa matkailun alalla. Toimeksiantaja ei rajannut työtä erityisesti.

Tämä työ antaa minulle pohjatietoa mahdollisesti suunnitella tulevaisuudessa matkoja Etelä-Afrikkaan. Työni sisältää pohjatyötä matkan suunnitteluprosessille sekä siihen tehtyjen valintojen vaikutuksiin. Kansallispuistoista on tehty jonkin verran ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä, mutta matkailu Etelä-Afrikassa on melko harvinainen opinnäytetyön tutkimuksen kohde. Näin ollen työni tuo esille uutta tietoa jo olemassa olevan rinnalle.

Työ selvittää, kuinka suunnitella kestävä matka Etelä-Afrikkaan ja Krugerin kansallispuistoon. Työn lopputuloksen on tarkoitus olla toteutettavissa oleva matka Etelä-Afrikkaan, Krugerin kansallispuistoon ja Kapkaupunkiin kestäväan matkailun periaatteiden mukaisesti. Tämä työ antaa minulle valmiuksia matkojen suunnitteluun ja työssä tutustun matkanjärjestäjän tekemien valintojen vaikutuksiin niin kestäväan matkailun kannalta kuin myös elämyksellisesti. Näin saan enemmän tuntemusta kestävästä matkailusta Etelä-Afrikassa ja erityisesti Krugerin kansallispuiston alueella. Matkakohdevalinnat perustuvat omiin aikaisempiin matkailukokemuksiini Etelä-Afrikassa ja näin ollen olen valinnut omasta mielestäni tärkeimmät kohteet maassa ensi kertaa vierailevalle turistille. Myös elämysosion peilaaminen matkasuunnitelmaan on mahdollista omien kokemuksiini pohjautuen.

Aineiston opinnäytetyöhöni on kerätty syksyn 2013 ja kevään 2014 aikana. Aineistoa olen hakenut lähinnä Krugerin kansallispuistoon ja kestäväan matkailuun liittyen. Krugerin kansallispuistoon liittyvä aineisto on ainoastaan saatavilla lähinnä verkkomateriaalina, mutta muuten aineistoa löytyy melko hyvin myös alan kirjallisuudesta. Opinnäytetyöni teorian lähteinä olen käyttänyt alan kirjallisuutta ja verkkomateriaalia. Hakusanoina ovat olleet kestävä matkailu, ekoturismi, Krugerin kansallispuisto ja Etelä-Afrikka. Muita hakutermejä ovat matkansuunnittelu, luontomatkailu, matkailun vaikutukset sekä reilu matkailu. Olen käyttänyt paljon englanninkielisiä lähteitä, joten myös hakusanani ovat olleet englanniksi. Matkailusta Etelä-Afrikassa on myös paljon materiaalia verkossa ja koska Krugerin kansallispuisto on maailmankuulu, materiaalia

siitäkin on löydettävissä. Keräämäni aineistolähteiden avulla suunnittelen työssäni matkan Etelä-Afrikkaan kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Analysoin keräämääni aineistoa omien kokemusten pohjalta. Tämän lisäksi kehitän uuden tuotteen, joka on kestävä matka Etelä-Afrikkaan. Aineistoanalyysissä tutkimuksen aineisto on usein hyvin rikas ja sisältää useimmiten tietoa, jota tutkija ei ole osannut ennakoon odottaa löytävänsä. Tämän takia on tärkeää, että tutkija rajaa tutkimuskohteensa tarpeeksi selkeästi. Näin tutkimustulos on perusteellisempi. (Puusa ym. 2011, 114.) Haasteita aineiston analyysiin asettavat monet asiat. On mahdollista, että jo olemassa olevat tekstit eivät vastaa tutkimuskysymyksiin. Myös aineisto on rajallinen ja voi näin ollen asettaa haasteita tutkimukselle. (Altinay 2008, 128.) Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään useassa vaiheessa eri menetelmin ja näin ollen analysointia tehdään myös koko prosessin ajan. Tieteellisessä tutkimuksessa havaintoja täytyy purkaa osiin ja niitä on syytä tarkastella kriittisesti. Tämän jälkeen tutkija kokoaa aineiston uudelleen ja tekee siitä johtopäätöksiä. (Puusa ym. 2011, 114-115).

Tärkeintä tutkimusmetodin valinnassa on, että sen avulla pystytään vastaamaan tutkimuskysymykseen (Altinay ym. 2008, 130). Tutkimusmenetelmäksi olen valinnut tulkitsevan tapaustutkimuksen. Tulkitsevassa tapaustutkimuksessa tutkija itse näkee itsensä subjektiivisena tutkimusinstrumenttina ja pohtii työssään omaa identiteetin vaikutusta aineiston kokoamiseen ja analysointiin. (Puusa ym. 2011, 190-191.) Koska työ pohjautuu pitkälti omiin kokemuksiini, minun täytyy tuoda työssä esiin myös omat näkemykseni tutkimuksen aiheesta. Olen vaikuttanut aineiston kokoamiseen ennakoon omaavani tiedon pohjalta. Tapaustutkimus on tutkimusmenetelmänä joustava ja monipuolinen ja se voidaan toteuttaa useilla eri tavoilla. (Puusa ym. 2011, 194.) Tässä työssä tapauksena on suunniteltu matka Etelä-Afrikkaan ja tutkimusmenetelmän avulla tulkitsevan matkasuunnitelmaan tehtyjä valintoja niin kestävän kehityksen kuin myös elämyksellisyyden kannalta.

2 KESTÄVÄ MATKAILU

Kestävä kehitys on saanut alkunsa Brundtlandin komission raportista, jossa se selvitti YK:n tehtävänantona, kuinka kasvavat ympäristöongelmat ja niiden vaikutukset inhimilliseen kehitykseen saataisiin kuriin. Tässä raportissa esiteltiin kestävän kehityksen

olevan kehitystä, joka vastaa tämän hetkisiin tarpeisiin kuitenkin viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Raportti toi ensimmäistä kertaa esille, että ympäristöongelmat ja kestämaton luonnonvarojen käyttö olivat yhteydessä ihmisten hyvinvointiin ja taloudellisten voittojen tavoitteluun. Raportin kehotukset kestäväan kehitykseen olivat sovellettavissa myös suoraan myös matkailualalle. (Kalmari ym. 2009, 10.)

Aluksi matkailualan kasvaessa elinkeino ja viranomaiset pyrkivät lähinnä saamaan taloudellista kehitystä ja kehittämään matkailun edellytyksiä eli vetovoimatekijöitä, rakenteita ja palveluita. Matkailijat taas innostuivat lähinnä mahdollisuuksista, joita matkailuala tarjosi. Vaikka monella muulla alalla ympäristöasioista oli tullut jo ajan-kohtaisia, turismin kasvun kiihtyessä ei sen rajoja osattu ottaa huomioon. Kuitenkin matkailun kasvu toi esiin myös sen negatiiviset vaikutukset ympäristölle (Vuoristo 2002, 219-220.) Massaturismin sijaan ajateltiin, että ryhmäkokojen pienentäminen ja uusien paikkojen matkakohteiden tarjoaminen vähentäisi ongelmia. Tämä ei kuitenkaan ollut niin helposti ratkaistavissa oleva pulma (Kalmari ym. 2009, 11.) Matkailulle on elinkeinona tyypillistä, että pidemmän aikavälin ympäristötavoitteet eivät kohtaa lyhyen tähtäimen odotuksia kasvun ja tuoton suhteen, vaan nämä ovat usein ristiriidassa keskenään. (Saukkonen 1999, 31.) Matkailu on alana muuttunut ja siitä on tullut monimutkainen ja vauhdikkaasti kehittyvä, joka vaatii asiantuntemusta. Matkailu vaatii suunnittelijoilta ja linjanvetäjiltä monipuolista osaamista, koska se on niin monisäikeinen sosioekonominen, poliittiskulttuurinen ja ympäristöpoliittinen ilmiö. (Saukkonen 1999, 34.) Turismin tulisi olla aina valmis muuttumaan ja kehittymään, koska matkailijoiden toiveet ja mielenkiinnon kohteet vaihtelevat (Walker ym. 2011, 12.)

Vuoriston (2002, 220.) mukaan Euroopan neuvosto kuvaa kestäväa matkailukehitystä matkailuksi, joka kunnioittaa ympäristöä ja varmistaa, että luonnon- ja kulttuuriresursseja voidaan suojella pitkäaikaisesti sekä kestävan matkailun kehityksen on myös oltava yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaista ja hyväksyttävää. Kestävä matkailu voidaan ottaa soveltaen osaksi kaikkeen matkailutoimintaan. Mutta sen on kuitenkin oltava ympäristön huomioon ottavaa, kulttuuriperintöä säilyttävää, paikallis yhteisöjä hyödyntävää sekä myös matkailijoita viihdyttävää. (Saukkonen 1999, 36.)

Maailman matkailujärjestön (WTO) mukaan kestävan matkailun kehittämisessä on otettava huomioon taloudelliset, ympäristölliset sekä sosiokulttuuriset näkökohdat.

Taloudellisuuden kehittämisessä on tärkeää luoda pitkäkestoisia toimintoja, jotka takaavat kaikille osallisille taloudellista hyötyä, kuten vakaata tuloa ja työllistymismahdollisuuksia paikalliselle väestölle. Paikallisen väestön kulttuurin ja perinteiden säilyttäminen kuuluvat olennaisena osana kestäväan matkailukehitykseen. Myös panostaminen suvaitsevaisuuteen ja yhteisymmärryksessä toimimiseen koetaan olevan tärkeää kestävässä matkailussa. Ympäristöllisesti on tärkeää käyttää optimaalisesti luonnon tarjoamia mahdollisuuksia ja varoja, kuitenkin niiden ja luonnonmoninaisuuden pysyvyyden turvaten. Jotta matkailukehitys voisi olla kestävä, se vaatii myös vahvaa osaamista ja kaikkien osapuolten osallistumista kehitysprosessiin ja toimintojen seuraamiseen. Kestävässä matkailukehityksessä on tärkeää myös matkailijoiden tyytyväisyys sekä heidän tiedottaminen kestäväan kehityksen periaatteista ja toimintatavoista matkailussa. (Goeldner 2011, 373-374.)

2.1 Kestävä matkailu luonnossa

Kaupungistumisen ja luontosuhteen muuttumisen myötä luontomatkailun suosio on kasvanut. Luontoa arvostetaan esteettisesti enemmän ja se on muuttunut jokapäiväisestä elämänosasta erityiskohteeksi. Luontomatkailu tarjoaa virkistäytymistä sekä henkisiä ja fyysisiä elämyksiä. Myös odotukset luontoa kohtaan kasvavat ja olennaisena osana nykyihmisen luontosuhteen ylläpitoa on matkailu. Näin ollen matkailijoille tarjottavat kokemukset ja käsitykset ovat tärkeitä. Erityisesti kaupunkilaisille kansallispuistot ja muut luonnonympäristöt ovat tavallisuudesta poikkeavia kokemuksia ja elämyksiä. (Lehtinen 2005, 109.)

Matkailu käyttää luontoa ja kulttuuria toimintansa mahdollistajina muokkaamalla niitä tarpeitaan vastaaviksi. Tässä syntyy ristiriita luonnon suojelun ja matkailukäytön välille ja useimmiten kaikista vetovoimaisimmat kohteet vaatisivat eniten suojelua mahdollisilta muutoksilta erityislaatuisuutensa takia. Kaikki matkailun muodot vaikuttavat luontoon eikä luonnon täysi suojelu ole mahdollista missään kohteessa, jossa on matkailua. (Vuoristo 2003, 70.)

2.2 Ekoturismi

Termi luontomatkailu ei pidä sisällään kestäväa näkökulmaa vaan kestävästä luontomatkailusta puhuttaessa käytetään termiä ekoturismi. Ekoturismi tarkoittaa luontomat-

kailua, joka huomioi luonnon ja kulttuurin säilymisen sekä myös paikallisten taloudelliset edut (Borg ym. 2002, 65).

Benningtonin vastuullisen matkailun yhdistyksen määritelmä ekoturismista kuvaa ekoturismia matkailuna, joka on vastuullista matkailua alueelle, joka pyrkii säästämään luontoa ja ylläpitämään paikallisten hyvinvointia. (Walker ym. 2011, 376.) Sepänen ja Tanskanen (2014, 4) määrittelevät (Ekomatkailuyrittäjän käsikirjassaan) ekomatkailun sisältävän ympäristökasvatusta, lisäävän tietoa paikallisesta kulttuurista ja ympäristöstä, pyrkivän säilyttämään luonnon monimuotoisuutta ja vähentämään uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä, sekä pyrkii tuottamaan elämyksiä niin turisteille kuin myös paikallisille yrittäjille.

Vaikka ekoturismille on olemassa omat määritelmät, termin käyttöä matkailuyrittäjien keskuudessa on vaikea kontrolloida. Kaiken kattavia standardeja ei ole olemassa, joten näin ollen vaikka yritys mainitsisikin olevansa ekomatkailukohde, on hankala varmistua sen todenperäisyydestä. (Walker 2011, 394.) Matkailualan yritykset ja eri toimijat kuitenkin sertifioivat toimintaansa vihreäksi yhä enenevässä määrin. Joissakin tapauksissa standardien puute voi johtaa termin ja sertifikaatin väärinkäyttöön, joten ekoturistin on syytä olla tarkkana valitessaan matkakohdetta ja matkanjärjestäjää. Termi ”greenwashing” tarkoittaa vihreiden arvojen väärinkäyttöä matkailuyrityksessä. Siinä esitetään yrityksen toimivan kestävien ja ekomatkailun arvojen mukaisesti, vaikka näin ei todellisuudessa tapahdu. (Walker 2011, 396-397).

2.3 Kestävä matkailu ja ekoturismi Etelä-Afrikassa

Eteläisen Afrikan turismin kehitys tarjoaa oivan tilaisuuden turismin vaikutusta taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tarkasteluun. (Hottola 2009, 9). Luonnon säilyvyys ja sen tila on elintärkeä turismille Etelä-Afrikassa, sillä se on maan turismin suurin vetovoima. (Department of Tourism, 32). Maassa on ryhdytty kehittämään kestävää matkailua viime vuosina. Kansallinen turismi osasto (National Tourism Department) on kehittänyt kestävän matkailun minimistandardit eteläafrikkalaisille matkailualan toimijoille. Nämä standardit julkaistiin vuoden 2011 alussa. Tätä ennen matkailualan toimijat käyttivät monia erilaisia standardeja ja muita mittaustapoja kestävän matkailun saralla. Tämä koettiin hyvin harhaanjohtavaksi ja varsinkin turistien kannalta oli hyvin epämääräistä, millä perusteella matkailualan yritykset väittivät olevansa kestä-

vien matkailuperiaatteiden mukaan toimivia. Uusien standardien avulla on helpompi määritellä yritykset, jotka toimivat kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti. (Department of Tourism 2012.)

Kestävä matkailu on otettu huomioon osana Etelä-Afrikan turismin kehitystä. (Department of Tourism, 2012.) Maassa on paljon mahdollisuuksia kestävän matkailun kehittämiseksi ja siihen on ryhdytty panostamaan. Haasteena kuitenkin on tulevaisuuden matkailijoiden matkatottumusten mahdollinen muuttuminen ympäristöystävällisistä syistä. (Department of Tourism 2013,10.) Matkatottumusten mahdollinen muuttuminen tulevaisuudessa on otettava huomioon Etelä-Afrikan turismin kehittämisessä ja näin ollen on tärkeää, että matkailu Etelä-Afrikassa olisi kestävän matkailun periaatteiden mukaista. Näin matkailijat voisivat korvata lentomatkustuksen aiheuttamat päästöt ympäristölle muuten lomailemalla ympäristöystävällisesti ja vastuullisesti. (Department of Tourism, 32). Muuten kestävän kehityksen mukanaan tuoma lähimatkailu (Puhakka 2011, 5) voi vähentää kansainvälisten turistien määrää Etelä-Afrikassa.

Yritin selvittää Etelä-Afrikan vastuullisen turismin standardeja, mutta valitettavasti ne ovat maksullista tietoa. Kuitenkin matkailun avulla tapahtuvan kestävän kehityksen toimintatavoitteiksi mainitaan seuraavat seikat: Matkailun tulisi olla kaikkia ihmisiä kunnioittavaa ja välttää syrjintää. Matkailun tulisi myös edistää koulutusta ja urakehitystä sekä lisää paikallisten osallisuutta. (Hottola 2009, 2).

Etelä-Afrikassa on useita kestävän ja vastuullisen matkailun sekä ekoturismin yhdistyksiä, joiden kautta matkailuyrityksen on mahdollista sertifioida tuotteensa ja toimintansa tai tehdä yhteistyötä kestävän matkailun kehityksessä. Tietoa yhdistyksistä löytyy Sustainable Tourism Certification Alliance Africa sivustolta. Esimerkiksi Fair trade tourism (FTT) on organisaatio, jonka kautta voi saada reilun matkailun sertifikaatin. FTT:n kautta saatava sertifikaatti edellyttää auditointia, joka maksaa yritykselle sen koosta riippuen vajaasta tuhannesta eurosta kahteen tuhanteen euroon. Sertifikaatin käyttö maksaa vajaasta sadasta dollarista kahteen tuhanteen dollariin yrityksen koon mukaan. Tämän sertifikaatin saaneita ja sitä käyttäviä matkailuyrityksiä on Etelä-Afrikassa useita kymmeniä. (FTT 2014).

2.4 Lentomatkailun kestävyys

Usein ajatellaan, että lentomatkailu on kestävä kehityksen vastaista. Kuitenkin lentomatkailu vaatii vähemmän infrastruktuuria kuin monet muut matkustamisen muodot. Se myös kuluttaa uusiutumattomia luonnonvaroja henkilökilometreissä vähemmän kuin muut matkustustavat. Lentomatkustusta arvosteltaessa on otettava huomioon, että ihmisten lisääntyvä matkustaminen kaukaisempiinkin paikkoihin vaikuttaa maailman taloudelliseen tilanteeseen ja ihmisten sosiaaliseen hyvinvointiin suotuisasti. Lentokilometrien vähentäminen ei ole ratkaisu vaan on tärkeämpää pyrkiä lentämään suorilla lennoilla, vähillä välilaskuilla sekä mahdollisimman uudella kalustolla. (Suomen matkatoimistoalan liitto 2014.)

Esimerkiksi Thompson Airways on onnistunut kolmen vuoden aikana tehostamaan toimintaansa ja vähentämään tuottamiaan päästöjä. Tähän on päästy tehokkuussuunnittelulla, reititystä tehostamalla, kaluston ylläpidon uudelleen järjestelyllä sekä lastia vähentämällä. Thompson Airways on voittanut näillä toimillaan vastuullisen turismin palkinnon Lontoossa marraskuun alussa 2014. (World responsible tourism awards 2014).

3 MATKAKOhteet ETELÄ-AFRIKASSA

Vapaa-ajan matkailun kasvu viime vuosina kertoo ihmisten tarpeesta päästä irti arjesta ja parantaa heidän elämänlaatua. Arvojen ja elämän tavan muuttuminen, lisääntynyt vapaa-aika, matkailuvaihtoehtojen lisääntyminen sekä tulojen kasvu on edesauttanut vapaa-ajan matkailun lisääntymistä. (Walker 2011, 64.) Tämä kappale käsittelee matkasuunnitelmassani olevia kohteita ja niiden tarjontaa turisteille.

3.1 Krugerin kansallispuisto

Kansallispuistolle on kansainvälisesti määritelty neljä eri toimintatarkoitusta; suojelu, tutkimus, opetus ja virkistys. Jotta opetus- ja virkistyskäyttö ovat mahdollisia, matkailu on sallittava kansallispuistoissa. (Vuoristo 2003, 72.) Vuonna 2002 Etelä-Afrikka, Mosambik ja Zimbabwe perustivat luonnonpuiston, joka on nimeltään Great Limpopo Transfrontier Park. Tähän valtioiden rajat ylittävään puistoon kuuluu myös Krugerin kansallispuisto. Tällä luonnonpuistolla on kokoa 35 000 neliökilometriä ja tavoitteena

on perustaa yhteensä 100 000 neliökilometrin suuruinen suojelualue. (Hawkins 2009, 23.) Muita tähän suurpuistoon kuuluvia puistoja ovat Limpopon kansallispuisto Mosambikissa sekä Gonarezhou kansallispuistot Zimbabwea. (Hottola 2009, 167).

Krugerin kansallispuisto sijaitsee Etelä-Afrikan tasavallassa, maan koillisosassa Mpumalanga- ja Limpopo- provinssien alueilla. Kansallispuisto on kuuluisa siellä tavattavista viidestä isosta nisäkkästä, joita ovat leijona, norsu, leopardi, puhveli ja sarvikuono. Tästä ryhmästä käytetään useimmiten termiä ”big five”. Krugerin eläimistö on myös muilta osin hyvin runsaslajinen ja sen ansiosta se lukeutuu maailman parhaimpiin kansallispuistoihin. (Sanparks 2013.) Kansallispuiston alue on myös kuuluisa alueelta löydetystä historiallisista todisteista, kuten kalliomaalauksista ja esihistoriallisesta elämästä. (Sanparks 2014.) Leveyttä kansallispuistolla on 60 kilometriä ja pituutta noin 350 kilometriä. Puisto on pinta-alaltaan yli 21 000 neliökilometriä ja näin ollen vastaa kooltaan lähes Israelin valtiota. (Hawkins 2009, 199.)

Krugerin kansallispuiston tärkeitä tavoitteita ovat luonnonsuojelu, taloudellinen kehittyminen sekä työllisyyden tarjoaminen alueen asukkaille. (Eagles ym. 2003, 2.) Kansallispuistot ovat oivia kohteita ekoturisteille maisemineen ja eläimistöineen. Kansallispuistot ovat tärkeitä ihmisten sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. (Eagles ym. 2003, 44, 52–53.)

3.1.1 Kansallispuiston historia

Kansallispuiston alueelta on löytynyt todisteita jopa esihistoriallisesta ihmisestä ja kivikauden elämästä sekä myös bushmannit ja rauta-ajan ihminen ovat asuneet kansallispuiston alueella. Nguni- ihmiset ja eurooppalaiset valloittajat ovat vaikuttaneet paikoin puiston alueella ennen alueen käyttöön ottoa suojelualueena. (Sanparks 2013.)

Transvaalin presidentti Paul Kruger perusti Krugerin kansallispuiston alueelle Sabien suojelualueen vuonna 1898. Jo alueen perustamisesta lähtien sen ensisijainen tarkoitus on ollut luonnonsuojelu. Turismin tuomat tulot ja hyödyt kuitenkin tunnistettiin varhain, joten alueen kehittäminen myös matkailijoiden tarpeisiin aloitettiin 1920-luvulla. Alue nimettiin Krugerin kansallispuistoksi vuonna 1926, jonka jälkeen sinne rakennettiin myös ensimmäiset majoitustilat. (Sanparks 2013.)

Alkuaikoina kansallispuiston kehittämistä turismin tarpeisiin hidasti varojen ja osaamisen vähäisyys. Kehittäminen tapahtui aluksi hyvin pitkälti virheistä oppimalla, sillä ei ollut olemassa muita vastaavanlaisia paikkoja, joista olisi voinut ottaa oppia. Paljon virheitä tapahtui majoitustilojen suunnittelussa, joita kansallispuisto itse hallinnoi, mutta ravintolatoiminnasta vastasi ulkopuolinen taho kansallispuiston alkuvuosina. (Sanparks 2013.)

Aluksi turistit saivat aluksi leirytyä haluamansa paikkaan, mutta tämän huomattiin olevan epäkäytännöllistä, joten majoitustiloja päätettiin rakentamaa eri leireihin. 1920-luvun lopussa kansallispuistoon ryhdyttiin rakentamaan teitä. Vuoden 1933 aikana puistoon liikennöi myös lentokone, mutta tämä toiminta ei jatkunut pidempään. (Sanparks 2013.)

3.1.2 Eläimistö ja kasvillisuus puistossa

Krugerin kansallispuisto on yksi Etelä-Afrikan tasavallan runsaslajisimmista alueista. Puiston alueella tavataan yhteensä 147 eri nisäkästä, 507 eri lintulajia, 114 matelijalajia sekä 49 kalalajia. Puulajeja kansallispuiston alueella on yhteensä 336 erilaista. (Sanparks 2013.) Puisto voidaan jakaa kolmeen erillaiseen alueeseen, joissa on kasvillisuus ja eläimistö eroja. Eteläisin osa kansallispuistoa on runsain eläimistöltään, koska alueella on vettä saatavilla ympäri vuoden ja maaston vaihtelu tarjoaa suotuisimmat elinolot eläimistölle. Kansallispuiston keskialueilla elää lähes puolet koko puiston leijona kannasta eli noin 60 eri leijona laumaa. Myös hyeenat, leopardit ja gepardit elävät alueella. Pohjoisin osa on kuivempi kuin muut alueet ja näin ollen eläimiä on alueella vähemmän. Kuitenkin lintuja on alueella runsaasti sekä alueen joissa elää noin 60 prosenttia koko puiston virtahepokannasta. Pohjoisalueen rauhallisuus on sen vetovoima. (Savenues 2014.)

KUVA 1. Elefantti Krugerin kansallispuistossa (Vainio-Roodt.)

3.1.3 Turismi puistossa

Nykyisin Krugerin kansallispuistossa vierailee yli miljoona turistia vuosittain. Maaliskuun 2012 ja maaliskuun 2013 välisenä aikana puistossa vieraili yhteensä 1 450 481 matkailijaa. Tänä aikana Kruger on ollut toiseksi suosituin kansallispuisto Etelä-Afrikassa. (Sanparks 2013, 27.) Maaliskuun 2013 ja maaliskuun 2014 välisenä aikana vierailijamäärä on kasvanut 1,55 miljoonaan. (Sanparks 2014, 36). Suuren suosionsa takia viranomaisen on ollut pakko rajoittaa Krugerin kansallispuiston matkailijamääriä (Vuoristo 2003, 85). Erityisesti koulujen loma-aikoina puisto on erittäin suosittu matkailukohde, mutta vain hyvin toimeentulevien eteläafrikkalaisten keskuudessa, vaikka maan kansalaiset saavatkin alennusta puiston sisäänpääsymaksuista. (Hawkins 2009, 22.)

Krugerin kansallispuistolla on yhteensä kymmenen sisäänpääsyporttia ja puiston sisällä on kaksitoista leiriä. Useimmissa leireissä voi majoittua ja niissä on palveluita myös päivävierailijoille, kuten kauppoja ja ravintoloita. Majoituksen taso vaihtelee leirintäalueista ylellisiin huviloihin. (Sanparks 2013.) Majoitusyksiköiden käyttöaste oli maaliskuun 2012-maaliskuun 2013 välisenä aikana 77,7 prosenttia ja vuodepaikkojen käyttöaste oli 61,7 prosenttia. Leirintäalueiden käyttöaste oli samaisena aikana 65,7 prosenttia. (Sanparks 2013, 27.)

Useimmat Krugerin kansallispuiston matkailijoista ajelevat itse puistossa etsien eläimiä ja katsellen luonnon nähtävyyksiä. Tätä voi tehdä auringonnoususta auringonlaskuun saakka. Puistossa on riistanvartijoita, jotka ohjaavat erilaisia retkiä. Omatoimisesti autosta ei saa poistua muualla kuin merkityillä alueilla eri leireissä, mutta riistanhoitajien matkassa pääsee myös kävelemään muualla puistossa. Tarjolla on myös erilaisia ajeluita alueille, jotka ovat tavallisten omaehtoisella matkalla olevien matkailijoiden ulottumattomissa. Puistossa on myös golfkenttä sekä monissa leireissä on uima-allas, jotka tarjoavat vaihtoehtoisia aktiviteetteja matkailijoille. (Sanparks 2013.) Ohjattuja aktiviteetteja järjestetään eniten verrattuna maan muihin kansallispuistoihin, kaudella 2013–2014 niitä oli lähes 160000 kpl. (Sanparks 2014, 36.)

3.2 Kapkaupunki

Kapkaupunki on yksi suosituimpia turistikohteita koko Eteläisessä Afrikassa, koska sen alueella on turistille paljon nähtävää ja koettavaa. Kaupunki sijaitsee Pöytävuoren kansallispuiston kupeessa ja kahden valtameren kohtaamispaikan läheisyydessä. Näin ollen maisemat kaupungissa ovat ainutlaatuiset. Kapkaupungin keskustassa on erilaisia historiallisia alueita sekä kaupungin läheisyydessä sijaitsee Robben Island, jossa Nelson Mandela suoritti vankeusrangaistustaan apartheidin aikana. Muuta nähtävää kaupungissa on sen mahtavat hiekkarannat, valtavat vuoret ja runsas historia. Kaupungin ulkopuolella on mahdollista tutustua viinitiloihin sekä vieraila eläintensuojelualueilla. Kaupunkiin luo tunnelmaa sen kulttuurinen kirjo, koska kaupungissa asuu taustoiltaan hyvin monipuolisia ihmisiä. (Cape Town travel 2014.)

3.2.1 Viiniturismi

Etelä-Afrikassa päätettiin apartheidin jälkeen, että valtio panostaa turismin kasvuun ja kehitykseen. Suurin osa maan viinitiloista sijaitsee Kapkaupungin läheisyydessä Western Cape provinssin alueella. Viiniturismi on osoittautunut suosituksi 2000-luvun alussa niin ulkomaisten kuin myös kotimaisten turistien keskuudessa. Viiniturismi sijoittuu aina maaseudulle ja toimii näin tulonlähteenä syrjäisemmilläkin seuduilla. Se myös edistää alueiden työllisyyttä ja tuo niille lisänäkyvyyttä. (Carlsen 2006, 141-142, 151.)

3.2.2 Ruokakulttuuri

Omien kokemuksieni mukaan eteläafrikkalainen ruokakulttuuri on hyvin monipuolinen ja se varmasti tarjoaa kulinaristille elämyksiä. Siihen on vaikuttaneet eurooppalaiset siirtolaiset, paikalliset kansat, intialaiset siirtolaiset sekä Kapin maan malesialaiset siirtolaiset. Maassa syödään paljon liharuokia ja ne valmistetaan useimmiten ulkona grillaamalla. Tarjolla on usein erilaisia kokolihamakkaroita, pihvejä sekä riistaa. Lisukkeena on paikalliseen tapaan maissipuuroa ja tomaattikastiketta. Lihaa myös kuivatetaan eri muodoissa, kuten makkaroina tai kokonaisina maustettuina paloina ja niitä nautitaan välipalana. Myös pataruuat ovat paikallisten suosiossa sekä intialaisyypiset curryt. Maan ruokakulttuuri vaihtelee jonkin verran sijainnin mukaan. Rannikolla on tarjolla paljon mereneläviä, mutta sisämaassa niitä on harvoin tuoreena muualla kuin huippuravintoloissa. Syrjäisemmillä seuduilla ruuat poikkeavat melko paljon kaupungissa asuvan väestön ruokailutottumuksista. (South African tourism 2014.)

4 MATKAN SUUNNITTELU

Luontaisessa elinympäristössään olevien eläinten katselu ja kohtaaminen on suosittua kaikkialla maailmassa. Mielenkiintoisen eläinten katselusta tekee myös tilanteiden ainutkertaisuus. Ekoturismi on yleensä hyvin aktiivista ja osallistuvaa. Sen tarkoituksena on useimmiten osallistua luonnonsuojeluun, tutustua alueen eläimistöön ja kasvillisuuteen sekä paikalliseen kulttuuriin. (Walker 2011, 389–389). Afrikassa suosituin turismin aktiviteetti on safarimatkailu (Walker 2011, 393.)

Tämä matka on suunniteltu suomalaisille matkailijoille, jotka haluavat kokea matkallaan jotain muuta kuin niin sanotun tavallisen pakettimatkan. Kohderyhmän matkailijat ajattelevat myös matkansa seurauksia ja vaikutuksia kohteessa ja voivat lomailla puhtaalla omalla tunnolla kaukomatkalla. Kohderyhmän matkailijat ovat kiinnostuneita Etelä-Afrikan eläimistöstä ja kasvillisuudesta sekä maan kulttuurista ja historiasta.

Valitsin matkalle toiseksi kohteeksi Kapkaupungin sen monipuolisuuden takia. Kapkaupungin osuus tarjoaa vastapainoa viineineen ja kulttuureineen luontoon ja Krugerin kansallispuistoon tutustumiseen. Vaikka työni käsittelee paljon matkailua kansallispuistossa ja Krugerissa, Kapkaupunki oli ehdottomasti liitettävä mukaan matka-

ohjelmaan. Johannesburgin ja Pretorian alue ovat maan bisneskeskus ja väkirikkain alue, en kuitenkaan koe, että sillä olisi matkailijalle yhtä paljon annettavaa kuin Kapkaupungilla. Jos matkailija valitsee kohteekseen Etelä-Afrikan, on maalla enemmän annettavaa kuin vain eläimistöön tutustuminen. Tästä johtuen on hyvä tutustua myös kaupunkilaiseen elämään. Kapkaupungin osuudesta saa kestävän matkan valitsemalla majoitus- ja vierailupaikat kestävän ja reilun matkailun periaatteiden mukaisesti. Olen valinnut majoituspaikoiksi FTT:n sertifikaatin omaavat kohteet. Myös paikallisoppaitten käyttö mahdollisuuksien mukaan on tärkeää. Opastamalla matkailijoita kestäviin valintoihin matkanaikana pystyy vaikuttamaan matkan kestävyYTEEN.

Tälle matkalle mahtuu mukaan noin 12-14 matkailijaa. Ryhmän koon haluan pitää maltillisena, jotta tutustuminen paikkoihin ja liikkuminen olisi joustavaa ja kaikille mieluista. Tämän kokoiselle ryhmälle on näin mahdollista tarjota henkilökohtaisempaa palvelua. Lennot toteutetaan pääasiassa paikallisella yhtiöllä, joka on South African Airways. Kohteessa liikkuminen tapahtuu vuokratuilla autoilla ammattikuljettajan matkassa. Matkalla on mukana suomenkielinen opas, joka tuntee maan ja kohteet jo entuudestaan ja näin ollen voi jakaa tietoaan koko matkan ajan matkailijoille. Hän myös osaa vastata matkailijoiden kysymyksiin kohteesta.

Tällä matkalla tutustutaan niin afrikkalaisiin eläimiin, paikalliseen kulttuuriin, ruokaan ja viiniin. Tämä matka on kokonaisuudessaan elämys matkailijalle, joka haluaa yhdistää lomallaan toimintaa, seikkailua, uuteen tutustumista sekä rentoutumista. Matkan ajankohdaksi olisi mahdollisesti paras syyskuu, jolloin paikallinen kevät alkaa. Silloin Krugerin puistossa on helppo nähdä eläimiä, koska kasvillisuus ei ole vielä kovin peittävää ja tällöin myös malariariski on hyvin pieni. Sää Kapkaupungissa voi olla vaihteleva vuoden ympäri.

4.1 Matkaohjelma

Päivä 1

Lähtö Helsingistä Lufthansan lennolla Frankfurtiin, jossa vaihto South African Airwaysin lennolle Johannesburgiin. Valitsin lennot Frankfurtin kautta, jotta ne olisivat yhdellä välilaskulla ja South African Airways-yhtiötä käytettäessä tuetaan paikallista toimintaa. Lentolaskurilla laskettaessa matkalle kertyy hiilidioksidipäästöjä yhteensä 2162 kilon verran. Päästömaksuksi kertyy tässä 54 euroa. Tämän maksun asiakas voi

suorittaa halutessaan itse. Vaihtoehtoisena lentoyhtiönä on KLM, jonka lennot kulkevat Amsterdamin kautta tai Air France, jonka lennot kulkevat Pariisiin kautta.

Päivä 2

Saapuminen on seuraavana aamuna Johannesburgiin, josta lähtö vuokratulla autolla kohti Mpumalangan provinssia ja Umlani Lodgea. Matkan maisemat ovat todella hienot ja vaikka takana ovat pitkät lennot, maisemien seuraaminen rentouttaa ja tarjoaa mahtavan ensi kosketuksen maan luontoon. Saavutaan illalla majoituspaikkaan, jossa tarjoillaan illallinen.

Välimatkat Etelä-Afrikassa ovat pitkiä, joten valitettavasti ne täytyy kulkea lentäen tai autolla. Kuitenkin matkassa huomioidaan, että autot ovat mahdollisimman täysiä ja reitit valitaan mahdollisimman suoraan kohteeseen. Matka Johannesburgin lentokentältä (O. R. Tambo International) Umlani Lodgeen kestää noin 6 tuntia. Matkalla pysähdytään muutaman kerran syömään ja jaloittelemaan, mutta koska puistossa täytyy olla ennen auringon laskua, on tärkeää ehtiä ajoissa puiston portille. Umlani Lodge sijaitsee Timbavatin yksityisessä luonnonpuistossa suur-Krugerin alueella. (Umlani 2014). Se valikoitui ensimmäiseksi majoituspaikaksi sen ekoturismisertifikaattien ja sijaintinsa puolesta. Umlanin sivuilla selvitetään hyvin yksityiskohtaisesti yrityksen ekoturismin standardit. Yritys on ottanut huomioon ekoturismin ympäristölliset sekä sosiaaliset vaikutukset toiminnassaan. Timbavatin luonnonpuiston alueella on myös muita majoitusvaihtoehtoja, jos majoitus ei onnistu Umlani Lodgessa.

Päivä 3

Seuraavana päivänä on varhainen herätys auringonnousun ajelulle eläimiä katselemaan. Tämän jälkeen nautitaan aamiaisen paikalliseen tapaan. Aamiaisen jälkeen on mahdollisuus lepoon, jonka jälkeen lähdetään jäljittämään eläimiä paikallisen riistanvartijan ohjauksella kävellen. Kävelyn jälkeen leirissä on tarjolla kevyt lounas ja vapaata oleskelua. Juuri ennen auringonlaskua lähdetään iltasafarille, jonka jälkeen nautitaan illallinen.

Safariajelut voivat olla hyvin intensiivisiä tai vastaavasti on mahdollista, että eläimiä ei välttämättä näy paljoa. Parhaat ajat eläinten näkemiseen on auringonnousun- ja laskun aikaan, jolloin eläimet ovat aktiivisimmillaan. Muuna aikana leirissä voi nauttia

uimisesta ja auringosta, mutta myös leirin alueella on mahdollista kohdata pienempää eläimistöä ja lintuja.

Päivä 4

Aamu aloitetaan tutustumalla paikalliseen kylään ja sen yhteisöön, lounas tarjoillaan paikalliseen tapaan. Tämän jälkeen siirrytään Krugerin kansallispuistoon Plains Campiin, jossa vietämme 3 seuraava yötä. Loppuilta vietetään vapaasti leirissä, jossa tarjolla myös illallinen.

Paikallisessa kylässä vierailu tarjoaa mahdollisuuden tutustua paikallisiin tapoihin ja kulttuuriin. Kaupunkien ulkopuolella oltaessa Etelä-Afrikka tarjoaa mitä erilaisimpia elämyksiä matkailijalle. Plains Camp valikoitui seuraavaksi majoituspaikaksi myös sen ekoturismin sertifikaatin takia. Kansallispuistossa on myös muita saman sertifikaatin saaneita vaihtoehtoisia majoituspaikkoja, jos sitä on tarvetta vaihtaa. Tämä leiri tarjoaa erilaisen elämyksen turisteille, koska se sijaitsee Krugerin kansallispuistossa ja majoitus on teltoissa keskellä luontoa. Tässä leirissä ei ole sähköä, joten siellä on mahdollista keskittyä luonnon tarkkailuun ja keskellä olemisesta nauttimiseen.

Päivä 5

Aamu aloitetaan kävelyllä paikallisen oppaan johdolla savannilla, jossa mahdollisuus tutustua alueen eläimistöön ja kasvillisuuteen. Leiriin paluuta seuraa lounas ja vapaata oleskelua. Ennen auringonlaskua vielä mahdollista käydä oppaan opastuksella kävelyllä leirin läheisyydessä. Illallinen tarjoillaan leirissä grillitulen ääressä.

Riistanvartijat ja luonto-oppaat tuntevat alueen luonnon ja kasvillisuuden todella hyvin, joten heiltä saa paljon tietoa alueesta. Heidän alueen tuntemus ja tieto välittyy persoonallisella tavalla ja heidän avullaan on mahdollisuus kohdata aina enemmän eläimiä. He jäljittävät eläimiä valmiiksi ja tietävät alueet, mistä eläimiä kannattaa etsiä.

Päivä 6

Aamiaisen jälkeen on mahdollisuus päästä kohtaamaan sarvikuonoja kävellen oppaan opastuksella. Iltapäiväksi lähdetään ajelemaan kansallispuistoon ja käydään lounaalla puiston Lower Sabie Rest Camp- leirissä. Tähän leiriin on melko lyhyt matka, joten siellä käynti onnistuu helpommin kuin puiston pohjoisemmassa osassa vierailu. Nope-

usrajoitukset ja elämien seuraaminen hidastaa matkantekoa puiston sisällä, joten välimatkat on syytä pitää mahdollisimman lyhyinä. Ennen auringonlaskua palataan leiriin, jossa nautitaan illallinen.

Päivä 7

Aamulla lähdetään Nelspruitin lentokentälle, josta lento Kapkaupunkiin. Tällä lento-
matkalla kertyy hiilidioksidipäästöjä 306 kilogramman verran. Lentokentältä mat-
kaamme suoraan Bartholomeus Klip Farmhouseen, jossa majoitutaan seuraavat kaksi
yötä. Tälläkin majoituspaikalla on FTT:n myöntämä reilun matkailun sertifikaatti.
Ennen illallista tutustutaan tilan toimintaan, joka pitää sisällään maanviljelyä ja kar-
jankasvatusta.

Koska välimatka on pitkä Krugerin kansallispuiston ja Kapkaupungin välillä, lyhyellä
matkalla on syytä lentää sen päästöistä huolimatta. Majoituspaikaksi valikoitui Bart-
holomeus Klip Farmhouse, koska se tarjoaa oivat puitteet ekoturismille. Tilalla voi
tutustua paikalliseen maanviljelyyn ja elämistöön, tarjolla on myös omaehtoisia akti-
viteetteja, kuten kalastusta ja pyöräilyä.

Päivä 8

Aamiaisen jälkeen lähdetään Stellenboschin kaupunkiin, missä sijaitsee Spierin viini-
tila, jossa tutustutaan viinin valmistukseen ja maistellaan tilan viinejä. Lounas tarjoil-
laan tilalla. Lounaan jälkeen on mahdollista tutustua tilan toimintaan tarkemmin reilun
matkailun saralla. Myös tällä tilalla FTT:n myöntämä reilun matkailun sertifikaatti.
Tämän jälkeen on paluu Bartholomeus Klip Farmhouseen, jossa tarjoillaan illallinen.

Vierailu Stellenboschin yliopistokaupungissa tarjoaa tutustumisen paikalliseen arkkitehtuuriin ja elämään. Vierailuviinitilalla kuuluu olennaisena osana matkailuun Kapin alueella ja Spierin tilalla voi tutustua viinitilan toimintaan ekoturismikohteena. Kapin alueella sijaitsee useita viinitiloja, joten on mahdollista tutustua vaihtoehtoisesti myös johonkin muuhun tilaan.

Päivä 9

Varhaisen aamiaisen jälkeen lähdetään kohti Kapkaupungin keskustaa, jossa tutustu-
taan Pöytävuoren kansallispuistoon. Pöytävuoren kansallispuistoon käynti tapahtuu
maisemahissin avulla. Vuoren päältä voi ihaila Kapkaupungin kaunista maisemaa ja

Atlantin valtamerta. Tämän jälkeen majoitumme Strand Tower hotelliin. Tämä hotelli valikoitui majoituspaikaksi sen sijainnin ja vihreiden arvojen vuoksi. Vaihtoehtoisia majoituspaikkoja on Kapkaupungissa useita. Esimerkiksi Vineyard Hotel toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Illaksi ei tarjolla järjestettyä ohjelmaa vaan jokainen voi tutustua lähiseutuun omaehtoisesti tai oleskella hotellissa. Taksi kyydit on järjestettävissä lähialueen ravintoloihin, mutta liikkumista jalan on syytä välttää iltaisin.

Päivä 10

Hotelliaamiaisen jälkeen lähdetään Khayelitsan aluelle, joka on osa suurta esikaupunkialuetta nimeltään Cape Flats. Alueella asuu paljon vähäosaisia. Siellä tutustutaan paikallisen koulun toimintaan ja muutamaan pieneen yritykseen. Lounas tarjoillaan paikalliseen tapaan. Lounas ja alueeseen tutustuminen toteutetaan yhdessä paikallisen pienyrittäjän kanssa. Alueella on lähes mahdotonta liikkua sen hyvin tuntevaa opasta. Khayelitsan jälkeen tehdään kiertoajelu Kapkaupungin keskustan alueella ja tutustutaan paikallisiin nähtävyyksiin. Illaksi siirrytään hotellille, jossa vapaata olemista.

Päivä 11

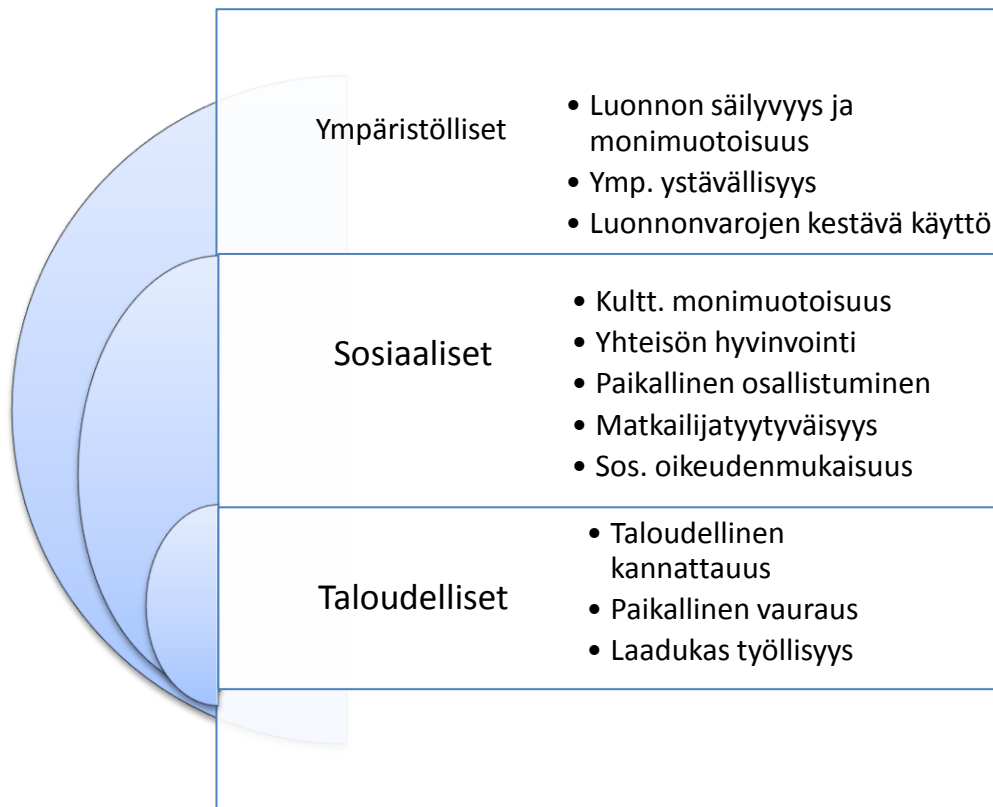
Aamulla tutustumme V& A Waterfront alueeseen, jossa omaehtoista toimintaa. Alueella on mahdollista tehdä ostoksia sekä nauttia alueen runsaasta ravintola tarjonnasta. Tämän jälkeen siirrytään Kapkaupungin lentokentälle, josta lento yön yli South African Airwaysillä Frankfurtin kautta Helsinkiin. Saapuminen on seuraavana aamuna Helsinkiin.

KUVA 2. Pöytävuoren kansallispuistoon johtava maisemahissi ja näkymä Kapkaupungin keskusta (Vainio-Roodt.)

5 MATKASUUNNITELMA JA SEN KESTÄVYYS

Goeldnerin ym.(2011, 378–379) kuvio (ks. alla) jakaa kestävän matkailun vaikutukset kolmeen osa-alueeseen ja kahteentoista eri tavoitteeseen, jotka kaikki kuitenkin vaikuttavat toisiinsa. Tässä taulukossa mainitut osa-alueet eivät ole missään tietyssä valikoidussa järjestyksessä. Ne ovat kaikki samanarvoisia huomioitavia asioita.

KUVIO 1. Kestävän matkailun vaikutukset ja tavoitteet (Goeldner ym. 2011, 378-379 mukaillen).

Lähipinnä ympäristöllisten vaikutusten tavoitteita ovat luonnon monimuotoisuus ja sen säilyvyys, ympäristöystävällisyys ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Tavoitteena luonnon monimuotoisuus tarkoittaa eläimistön ja ympäristön suojelua sekä haittojen minimointia alueilla. Luonnon ja ympäristön säilyvyydellä pyritään ylläpitämään sen fyysistä ja visuaalista arvoa sekä lisäämään sitä. Luonnonvarojen kestävä käyttö pyrkii turistikohdeissa niitä kehitettäessä ja niiden toiminnassa hitaasti uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen vähäiseen käyttöön (Goeldner ym. 2011, 378-379.)

Sosiaalisten vaikutusten tavoitteet ovat kulttuurien monimuotoisuus, yhteisön hyvinvointi, paikallinen osallistuminen, matkailijatyytyväisyys sekä sosiaalinen hyvinvointi. Kulttuurien monimuotoisuuden on tavoitteena tarkoitus kunnioittaa matkakohteen paikallista historiallista perintöä, ainutlaatuista kulttuuria ja traditioita. Yhteisön hyvinvointi pyrkii ylläpitämään ja vahvistamaan paikallisten elämänlaatua, niin sosiaalisten verkostoiden kuin myös palveluiden osalta. Paikallinen osallistuminen pitää sisällään tavoitteen paikallisten osallistumisesta turismin kehitykseen ja suunnitteluun alueella yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Jotta matkailijat saada tyydyttäviä kokemuksia, tavoitteena on tarjota turvallinen elämys kaikille ilman syrjintää. Sosiaalinen

hyvinvointi pyrkii tarjoamaan paikallisille mahdollisuuksia ja työtä myös köyhemmälle väestölle (Goeldner ym. 2011, 378-379.)

Taloudellisissa vaikutuksissa tavoitteina ovat kannattavuus, paikallinen vauraus sekä laadukas työllisyys. Taloudellinen kannattavuus mahdollistaa matkakohteen kehityksen myös tulevaisuudessa ja näin ollen se tarjoaa pitkäaikaisia etuja alueelle. Paikallinen vauraus tavoitteena pyrkii varojen jäämiseen kohdealueelle ja näin ollen ne menevät matkakohdealueen hyväksi. Laadukas työllisyys vahvistaa alueen työpaikkojen määrää ja myös pyrkii ylläpitämään alueen palkkatasoa ja tarjoamaan työllisyysmahdollisuuksia alueen kaikille asukkaille. (Goeldner ym. 2011, 378-379.) Seuraavissa kappaleissa käsittelen matkasuunnitelmaani ja sen vaikutuksia kestävän matkailun kannalta. Perustelen suunnitelmaan tekemiäni valintoja kestävän matkailun tavoitteiden avulla.

5.1 Ympäristölliset vaikutukset

Matkasuunnitelmassani luonnon monimuotoisuus tavoitteena on otettu huomioon monelta kannalta. Vierailut kansallispuistossa tukevat luonnonsuojelua ja majoituspaikat on valittu niiden kestävän periaatteen toimintojen takia. Yritykset ovat selvittäneet hyvin yksityiskohtaisesti, kuinka he toimivat kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti. Myös kansallispuistoista on löytynyt hyvin tietoa niiden kestävästä toimintaperiaatteista. Etelä-Afrikan kansallispuistoilla on oma ohjelma kestävään toimintaan (Responsible tourism in Sanparks 2014). Tämä esite selvittää matkailijoille historiaa ja tulevaisuutta, sekä neuvoa, kuinka matkailija voi tehdä kestäviä valintoja. Valitettavasti matka Etelä-Afrikkaan on pitkä, joten tästä koituu ympäristölle haittoja. Myös etäisyydet maassa ovat pitkiä, joten esimerkiksi valitsin ajansäästämiseksi lentämisen Krugerin puistosta Kapkaupunkiin. Muualla liikkuminen on tarkoitus suorittaa autolla, johon koko ryhmä mahtuu kerralla. Näin ollen pyritään vähentämään automatkoista koituvia päästöjä sekä ryhmän ollessa pieni ei ole tarvetta suureen linja-autoon. Luonnon säilyvyyteen eivät sinänsä matkailijat pystyne suoranaisesti vaikuttamaan, mutta majoituspaikat ja vierailupaikat tarkkaan valitsemalla tähän pystyy vaikuttamaan. Luonnonvarojen kestävään käyttöön ja ympäristöystävällisyyteen vaikuttavat myös majoitus- ja vierailupaikat, mutta myös matkalla muut turistien tekemät valinnat. Näitä ovat eettisten matkamuistojen hankinta, kulutuskäyttäytyminen ja muut toimintata-

vat. Matkailijat saavat matkan aikana oppaalta tietoa kestävään ja reiluun matkailuun liittyviin toimintatapoihin.

5.2 Sosiaaliset vaikutukset

Tämän matkan sosiaaliset vaikutukset ovat moninaisia. On tärkeää tukea kulttuuria, ja matkasuunnitelmassa tämä on huomioitu tutustumalla paikallisiin monessa kohteessa. Näin matkailija saa kattavan käsityksen eteläafrikkalaisista ihmisistä. Yhteisön hyvinvointia ja osallistumista tuetaan käyttämällä aiemmin mainittuja majoituspaikkoja sekä paikallisia opaspalveluita. Myös ravintolapalvelut sekä kansallispuistot työllistävät paikallisia ihmisiä, joten heidän toimintaansa tukemalla auttaa myös paikallisia. Khayelitsan vierailu myös edistää alueen väestön hyvinvointia ja siellä turistin onkin mahdollista auttaa esimerkiksi rahallisesti tai hyväntekeväisyydellä paikallisia vähäosaisia. Näin sosiaalinen hyvinvointi tulee myös huomioitua. Tärkeintä olisi aina muistaa tukea paikallisia toimijoita, jotta turismi olisi eniten hyödyksi paikallisille ihmisille ja yhteisöille. Paikallisiin yhteisöihin tutustuminen auttaa niitä myös tuomaan esille omaa kulttuuriaan sekä lisäämään heidän omanarvon tunnetta.

Matkailijatyytyväisyys on elintärkeä osa-alue turismia. Matkailijan turvallisuus on erityisesti otettava huomioon Etelä-Afrikassa matkailtaessa maan korkea rikollisuuden takia. Näin ollen suunnitellulla matkalla vierailut tapahtuvat turvallisissa ympäristöissä ja paikallisten oppaiden avustuksella. Pienessä matkailijaryhmässä on mahdollista kuunnella kaikkien mielipiteitä ja ottaa kaikki matkanjäsenet huomioon. Tämä lisää matkailijoiden tyytyväisyyttä.

5.3 Taloudelliset vaikutukset

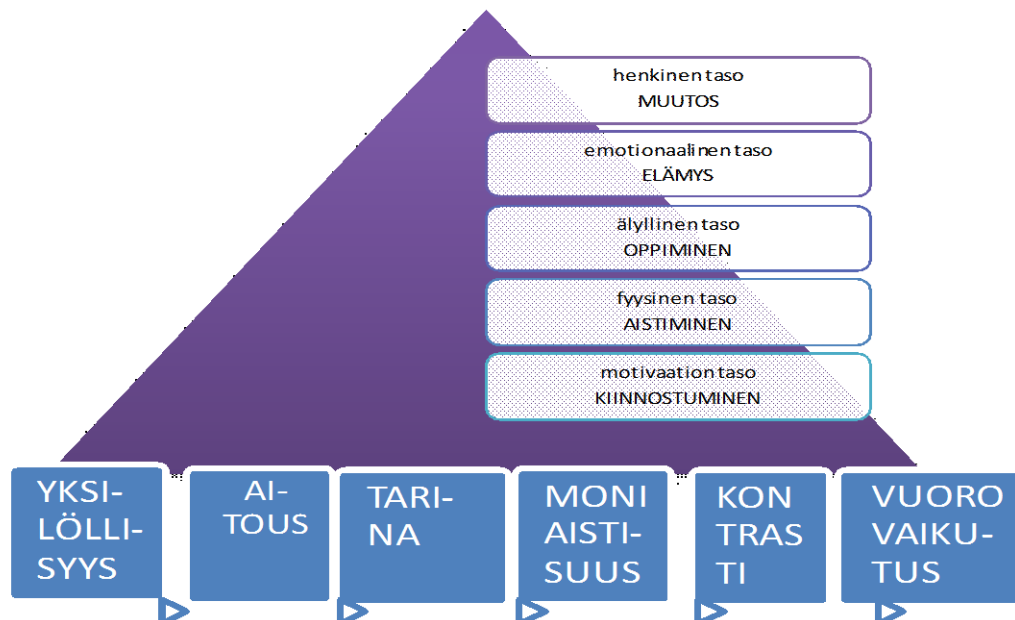
Matkan on oltava kannattava taloudellisesti, jotta se edistäisi liiketoimintaa ja se olisi mahdollista toteuttaa uudelleen. Tässä on tärkeää ottaa huomioon valuuttakurssien vaihtelut ja muut mahdolliset kustannuksiin vaikuttavat tekijät. Paikallisen toiminnan on myös oltava kannattavaa, mutta siihen on vaikea matkailijan ja matkanjärjestäjän vaikea vaikuttaa. Tukemalla paikallista työtä matkakohteissa vaikuttaminen on mahdollista ja tällä on myös suoranainen vaikutus alueen työllisyyteen. Matkalle valitsemani kohteet tukevat paikallisten työllisyyttä ja sen laadukkuutta. Yritykset kannusta-

vat työntekijöitään ja pitävät heistä huolta. Matkalla on mahdollista tukea paikallisten taloudellista tilannetta hankkimalla matkamuuistoja, jotka ovat paikallisesti tuotettuja.

6 MATKA ELÄMYKSENÄ

Luontoa käytetään henkilökohtaiseen rentoutumiseen ja mietiskelyyn ja se tarjoaa myös aikaa tavallisen arjen ulkopuolella. Luonnossa saa olla rauhassa, yksin tai pienen ryhmän kanssa. Luonnossa oleminen tarjoaa myös vaaran tunnetta ja se valmistaa ihmistä kohtaamaan arjen haasteita. (Eagles 2003, 3.) Kansallispuistoissa vierailevat matkailijat yleensä haluavat liikkua luonnossa ja heitä viehättävät puistojen laajat maisemat. (Walker 2011, 50.) Luonnosta ja historiasta oppiminen ja sen arvostus ovat ensisijaiset syyt vierailla kansallispuistossa. Myös elämyksen ja seikkailun kokeminen sekä hauskanpito motivoivat matkailijoita vierailemaan kansallispuistoissa.

”Elämys on merkittävä, positiivinen, ja ikimuistoinen kokemus, joka tuottaa kokijalleen henkilökohtaisen muutoksen.”(Tarssanen 2009, 11) Elämyskolmio malli auttaa analysoimaan ja ymmärtämään erilaisten tuotteiden, myös matkailukohteiden elämyksellisyyttä. (ks. kuvio 2).

KUVIO 2. Elämyskolmio (Tarssanen 2009, 11)

Yksilöllisyys tarkoittaa matkailussa paikan ja kokemuksen ainutkertaisuutta, että samanlaista ei voi kokea samalla tavalla muualla. Elämystuotannossa yksilöllisyys on tärkeä tekijä, ja mitä enemmän asiakkaalle annetaan mahdollisuuksia yksilöitäviin tuotteisiin, sitä enemmän elämyksen kokeminen on mahdollista. Tarssanen (2009, 12) kuitenkin mainitsee tekstissään Elämyksen tuottajan käsikirja, että tuotteita yksilöittäessä kustannukset nousevat ja haasteena ovat helposti yksilöitävät tuotteet, joiden peruskonsepti olisi monistettavissa.

Krugerin puistossa voi kokea ainutlaatuisia elämyksiä ja jokaisen kokemus on toisiin verrattuna varmasti erilainen. Krugerissa luonto ja sen eläimet ovat tuote, mutta haasteena on saada alueella matkailevat kokemaan elämyksiä, varsinkin jos turistit liikkuvat puistossa vain omatoimisesti. Osallistuessaan opastettuihin retkiin turisti kokee elämyksiä, koska opas osaa kertoa luonnosta ja eläimistä enemmän. Afrikan luonto on useimmalle suomalaiselle matkailijalle tuttu vain luontodokumenteista, ja paikanpäällä sen kokeminen ja näkeminen on varmasti monelle ikimuistoista. Ensimmäistä tien poikkikulkevaa elefanttilaumaa tai ensimmäisenä bongattua leijonaa ei helposti unohda.

Kapkaupungin osuudessa paikka itsessään on hyvin ainutkertainen. Kapkaupungissa yhdistyy hyvin eurooppalainen kulttuuri afrikkalaisessa ympäristössä. Kapkaupunki on osittain hyvin hienostunut, mutta esimerkiksi Khayelitsan alue taas tarjoaa hyvin ainutlaatuisen kokemuksen, kun matkailija pääsee tutustumaan ihmisiin ja kulttuuriin vähäosaisten keskuudessa. Myös Kapkaupungin vuoret ja valtameret tuovat elämykseen ainutkertaisuutta.

Aitous on uskottavuutta. Mutta kuten Tarssanen muistuttaa tekstissään, aitouden määrittelee jokainen elämyksen kokija itse. Aidon tuotteen täytyy myös olla eettinen. (Tarssanen 2009, 12–13). Sitähän Krugerin puisto on. Alue on eläinten osalta luonnontilassa, ainoastaan alueelle on lisätty eläimille juomapaikkoja ja rakennettu teitä sekä turisteille majoitus- ja muita palveluita. Mutta eläimet oleskelevat alueella vapaasti ja niitä voi kohdata missä vaan puiston alueella. Kapkaupungin aitoutta on mielestäni sen kirjavuus ja moniulotteisuus. Ristiriitaa voi aiheuttaa tuloerojen aiheuttamat eriarvoisuudet, mutta tavallaan se on myös olennainen osa kohteen aitoutta. Kuitenkin suomalainen matkailija voi kokea melko raskaana eriarvoisuuden kohtaamisen.

Elämäystuottajan käsikirjassa mainitaan, että tarinan on tärkeä olla koottu faktasta ja fiktiosta sekä paikallisesta tietoudesta. Näin matkailija saadaan kokemaan elämys myös älyllisellä ja emotionaalisella tasolla. (Tarssanen 2009, 13). Tarina kuuluu oleellisena osana tuotteen aitouteen ja Krugerin puistoon kuuluu useita eri historian kertomuksia. Krugerin historia on itsessään jo tarina. Myös alueen alkuperäiskansojen, Saniin, kalliomaalaukset luovat oman tarinansa alueella vieraileville turisteille. Jokaisella puiston eläimellä on oma tarinansa ja niitä tarinoita osaavat parhaiten kertoa riistanvartijat. Myös puiston verkkosivuilta löytyy tositarinoita salametsästäjien kiinnisaamisesta, joka luo omalla tavallaan jännitystä puistossa vierailuun. Kapkaupungilla on oma tarinansa kerrottavanaan historiallisesti, mutta myös nykypäivän kaupunki tarjoaa tarinoita. Tiloilla saa kuulla historiallisia tarinoita ja Khayelitsan kierros ja sen ihmiset tarjoava myös omanlaisensa tarinan.

Moniaistisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki aistit ovat mukana kokemuksessa. Jos kuitenkin aistiärsykeitä on liikaa, saattaa kokemus kärsiä (Tarssanen 2009, 13). Krugerin kansallispuistossa vierailu tarjoaa elämyksiä kaikille aisteille. Auringon lämpö on erilaista, tuoksut ja savannin näkymät ovat usein ennen kokemattomia matkailijoille. Krugerin kokemus saattaa kärsiä, jos eläimiä on paljon, kuten joskus antiloppeja on, tällöin niiden viehäytys vähenee. Päivät Kapin alueella tarjoavat myös moniaistisia kokemuksia. Alueen maisemat ovat mahtavat ja tarjoavat vaihtelua suomalaisille matkailijoille. Viiniin ja sen valmistukseen tutustuminen ovat moniaistillisia kokemuksia myös.

Kontrasti tarkoittaa sitä, että tuote tai kokemus ei ole kokijalle tuttu arjesta. Kokemuksen on oltava poikkeava ja uusi. Suomalaisille matkailijoille esimerkiksi leijonan näkeminen luonnossa on ainutlaatuista, joten elämys Krugerin puistossa eroaa arjesta monin tavoin. Asuminen telttaleirissä on arkielämästä poikkeavaa, mutta olettaisin, että harvoin niin vierasta, ettei siitä voisi nauttia. Kapin alueen ylellisyyys poikkeaa tavan arjesta monella tapaa.

Vuorovaikutus on tärkeä osa matkailutuotetta ja siihen liittyy yhteisöllisyyden tunne. Eläimen näkemisen jakaminen muiden matkailijoiden kanssa tai oppaan kanssa keskustelu on tärkeää vuorovaikutusta Krugerin alueella matkailtaessa. Koko matkan ajan vuorovaikutusta on myös oppaan kanssa, joka on mukana matkalla koko ajan, sekä paikallisoppaitten kanssa eri kohteissa. Koska ryhmässä ollaan yhdessä koko matkan

ajan, vuorovaikutusta syntyy myös yhdessä ryhmänjäsenen kanssa. Ja oletuksena on, että päivien tapahtumia voidaan käydä aina iltaisin läpi yhdessä ryhmänä.

Onnistuneessa elämystuotteessa kaikki kolmion pystyakselilla esitetyt tasot ovat mukana. (Tarssanen 2009, 15). Uskon, että suunnittelemani matka täyttää kaikki elämyksen pääperiaatteet. Motivaation tasolla saadaan asiakkaan kiinnostus aluetta kohtaan heräämään esimerkiksi markkinoinnilla. Markkinoinnissa täytyy käyttää edellä mainittuja keinoja eli yksilöllisyyttä, moniaistisuutta, aitoutta, vuorovaikutusta, kontrastia sekä tarinaa. (Tarssanen 2009, 15). Tällä matkatuotteella ei ole vielä markkinointisuunnitelmaa, mutta on hyvä muistaa nämä keinot jos matkasuunnitelma etenee.

Fyysinen taso mittaa tuotteen teknistä laatua. Fyysisellä tasolla asiakas aistii tuotteen ja kokemuksen (Tarssanen 2009, 16.) On tärkeää, että kokemus on positiivinen, mutta Krugerissa kuumuus saattaa olla elämystä haittaava tekijä. Myös erilaiset eläimet saattavat aiheuttaa negatiivisia kokemuksia. Kuitenkin maisemat ja eläinten näkeminen ovat positiivisia kokemuksia, joiden takia alueelle mennään. Matkan toisella osuudella fyysisiä kokemuksia kertyy matkailijalle varmasti hyvin erilaisia. Viinin valmistukseen tutustuminen on varmasti monelle antoisa elämys. Fyysisiä tuntemuksia herättää myös hyvin todennäköisesti Kapkaupungin maisemat, valtavat vuoret ja valtameret. Ne jo itsessään ovat hyvin antoisat ja varmasti herättävät monenlaisia tuntemuksia. Maan ilmasto tarjoaa suomalaiselle matkailijalle fyysisiä elämyksiä varsinkin jos matka toteutetaan Suomen talvisaikaan, kuten on tarkoitus. Silloin Etelä-Afrikassa on kesä ja aurinko paistaa lähes varmasti päivittäin.

Älyllisellä tasolla matkailija prosessoi ja toimii ympäristön antamien aistiärsykkeiden mukaan. Älyllisellä tasolla on mahdollisuus oppia jotain uutta sekä kehittyä ja saada uutta tietoa. (Tarssanen 16, 2009). Uuden tiedon määrä on Etelä-Afrikassa vierailevalle matkailijalle valtava, joten sen prosessoinnissa menee aikaa. Myös oppimista tapahtuu tiedostaen sekä tiedostamatta. Luonnossa oppiminen tapahtuu elämyksien ohella. Myös maan kulttuurista oppiminen on antoisaa.

Emotionaalisella tasolla päästään jo elämyksen kokemiseen. Jokaisen matkailijan kokemus on yksilöllinen sekä ennalta arvaamaton. Kuitenkin kokemusta voidaan ohjata, jos tuotteen peruselementit ovat kunnossa. (Tarssanen 2009, 16). Krugerissa luonnon ja eläinten läheisyys ja erilaisuus aiheuttaa varmasti positiivisia tunteita matkailijoissa.

Kokonaisuudessaan tämä matka sisältää paljon erilaisia elementtejä, joita varmasti tavallinen matkailija ei ehkä kokonaisuudessaan osaa odottaa. Kontrastit maassa ovat valtavat, joten emotionaalisella tasolla se varmasti puhuttelee tavallaan jokaista matkailijaa.

Henkisellä tasolla koettu positiivinen ja voimakas tunnetila aiheuttaa matkailijassa yksilöllisen muutoskokemuksen, joka voi aiheuttaa muutoksia matkailijan olotilassa, mielentilassa tai jopa elämäntavoissa. Elämyksen avulla yksilön persoona muuttuu ja kehittyy, ja matkailija voi omaksua jotain täysin uutta ajattelutavaksensa tai harrastukseksi. (Tarssanen 2009, 16). Krugerissa matkailija alkaa toivottavasti herätä erilaisien ympäristöongelmien todellisuuteen ja näin ollen toimimaan kokemuksen jälkeen asioiden eteen. Kapkaupungissa ja muualla Etelä-Afrikassa havaittavien tuloerojen suuruuden näkeminen hyvin todennäköisesti saa suomalaisen turistin arvostamaan kotimaan oloja.

Krugerin kansallispuistossa matkailija on hyvin paljon omillaan, eikä puisto sinänsä ole tuotettu tuote. Kuitenkin jokainen, joka vierailee Krugerin kansallispuistossa, kokee varmasti elämyksiä matkallaan. Näihin kokemuksiin tietenkin puiston henkilökunta ja erityisesti oppaat voivat vaikuttaa, mutta luontoa ei voida opettaa tuottamaan elämyksiä, joten matkailija on hyvin luonnon armoilla elämysten suhteen Krugerin kansallispuistossa. Suunnittelemani matkan Kapkaupunki osuudessa elämykset perustuvat myös osittain luontoon ja alueen maisemaan. Kuitenkin ihmisten tuottamat elämykset ovat tällä osuudella pääasiassa. Viini, ruoka ja kulttuuri tarjoavat elämyksiä matkailijoille.

7 POHDINTA

Aineiston kerääminen tapahtui melko pitkällä aikavälillä, mutta kuitenkin aiheestani on kirjoitettu melko paljon, joten aineistoa löytyi melko helposti. Työni aineisto selvittää perustietoa matkasuunnitelmani eri osa-alueista ja näin ollen tukee itse matkasuunnitelmaa sekä käsittelyä työn myöhemmissä osissa.

Tulkitseva tapaustutkimus oli mielestäni sopiva valinta työni tutkimusmenetelmäksi. Se antoi minulle itselleni mahdollisuuden olla osana työtä ja yhdistää siihen omat ko-

kemukseni matkailusta maassa. Työni olisi ollut mahdotonta toteuttaa tässä muodossa ilman omia kokemuksiani. Nyt minun oli mahdollista tulkita kestävää puolta teorian kannalta ja elämyksellinen osuus kuitenkin perustui pääasiassa aikaisempiin matkakokemuksiini Etelä-Afrikassa.

Mielestäni olen työssäni onnistunut suunnittelemaan toteutettavissa olevan matkan. Tämä työ kuvaa matkasuunnittelun vaikutuksia niin asiakkaaseen kuin kohteeseen. En varmaankaan olisi onnistunut matkasuunnitelman tekemisessä niin hyvin, ellen tuntisi kohdetta entuudestaan. Olen myös onnistunut pohtimaan matkan vaikutuksia niin itse matkailijaan lähinnä elämyksen kannalta sekä vaikutuksiin matkakohteessa kestävä matkailun kannalta. Työni on syventynyt matkasuunnitelman valintojen tekemisen vaikutuksiin ja olen onnistunut ottamaan huomioon kestävä matkailun periaatteet sekä matkailijan kokeman elämyksen. Tietenkään matkan todellista onnistumista on mahdotonta arvioida ilman sen toteutumista.

Olen onnistunut saamaan tietoa kestävästä ja reilusta matkailusta ja sen soveltamisesta käytäntöön. Goeldnerin ym. (2011, 378-379) kaavio taas selkeyttää ajatusta, mihin kaikkeen kestävä matkailun tulisi pyrkiä. Sen avulla pystyn matkan suunnittelijana pohtimaan, kuinka voin kestävä matkailun periaatteet ottaa huomioon tässä matkasuunnitelmassa.

Matkasuunnitelmassa on otettu kestävä matkailun periaatteet huomioon, mutta on kuitenkin mahdollista, että jotain on voinut jättää pohtimatta. On mahdollista, että joku suunnitelmaan valittu kohde olisi pakko jättää varsinaisesta matkasta pois. Majoitusvaihtoehtoja on olemassa enemmänkin, jotka täyttävät kestävä matkailun periaatteet. Näin matkasuunnitelma ei ole aukoton, mutta suunnitelmassa on hyvä selvittää myös useampaa vaihtoehtoa. Suomalaisen oppaan mukana tuominen tai oleminen matkalla ei välttämättä ole täysin kestävä matkailun periaatteiden mukaista, mutta tällä varmistetaan matkan sujuvuus ja näin matkalle voivat osallistua myös vähemmän kielitaitoiset ihmiset. Koska Etelä-Afrikassa voi olla haasteellista saada hoidettua yksinkertaisempiakin asioita suomalaiselta kantilta katsottuna, voi paikallistuntemusta omaavan läsnäolo olla joissain tilanteissa äärimmäisen tärkeää.

Elämyksellinen osuus on mielestäni ollut tärkeää tälle työlle. Muuten painopiste työssä olisi hyvin kestävä matkailun huomioimisen takia matkakohteen ihmisissä ja koh-

teessa itsessään. Elämyksen pohtiminen tarjoaa näin matkansuunnittelijalle työkalun ja prosessin pohtia matkaa oman asiakkaansa kannalta. Ilman matkailijan tyytyväisyyttä ei matkansuunnittelijalla eikä oppaalla tule jatkossa riittämään asiakkaita. Elämyksellisyyden pohdinta toimi mielestäni helposti omien kokemuksieni kautta ja pystyn näin hyvin samaistumaan matkailijan rooliin.

Jos minulla olisi enemmän resursseja tutkimukselle, olisin myös voinut vierailla paikannäköillä, jotta olisin voinut varmistua esimerkiksi majoituspaikkojen olevan kestävä matkailun periaatteita noudattavia. Se olisikin seuraava vaihe, jotta matka pystytäisiin toteuttamaan. Olisi tärkeää, että matkasuunnitelman tekijä ja opas tuntee ennalta paikat, joihin on viemässä matkailijat. Kuitenkin myös verkosta löytyy tietoa kestävästä matkakohteista Krugerin kansallispuiston alueella ja koska maa on minulle tuttu monilta osin, minun on ollut helppo etsiä kohteet näin verkkoaineistolla. Tutkimustuloksen toimivuutta pystyisi kuitenkin ainoastaan mittaamaan matkan toteutumisella, mutta sitä ei ole pystynyt tämän työn tiimoilta toteuttamaan. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita on useita. Jos matka toteutettaisiin, olisi mahdollista tutkia matkan vaikutuksia eri kohteisiin kestävä matkailun kannalta. Myös matkan elämyksellisyyttä olisi mahdollista tutkia matkan toteuttamisen aikana ja sen jälkeen. Myös matkasuunnitelman toimivuutta olisi mahdollista kartoittaa, jos matka toteutuisi.

Olen mielestäni oppinut työni kirjoittamisen aikana paljon kestävästä matkailusta ja sen vaikutuksista monipuolisesti niin matkailijaan kuin myös eritoten matkakohteeseen. Työni osoittaa mielestäni sen, että pystyn ajattelemaan matkaa prosessina, joka on laaja-alainen eikä niin yksiselitteinen. Tämä tulee auttamaan minua tulevaisuudessa alalla työskentelyssä. Pystyn näin pohtimaan matkaa niin asiakkaan kuin myös paikallisen väestön kannalta. Kuitenkin minulla on hyvin subjektiivinen näkemys matkailusta maassa. Tämä mielestäni häiritsi kirjoitusprosessia jonkin verran. Oli hankalaa kirjoittaa kaikkea, mitä matka pitää sisällään, kun useammat tiedot maasta ovat minulle hyvin itsestään selviä.

Työni kirjoittaminen on ollut antoisaa. Mielestäni työni osoittaa myös sen, että matkailija voi hyvillä mielin edelleen matkustaa kaukokohteeseenkin ja kuitenkin tehdä sen kestävä matkailun periaatteiden mukaisesti. Tärkeintä on vain kiinnittää huomiota matkaan liittyviin valintoihin. Tähän pystyy ensikädessä vaikuttamaan matkanjär-

jestäjä, mutta myös itse matkailija. Matkan suunnittelijan on tärkeää pystyä ajattelemaan suunnittelemaansa matkaa niin asiakkaidensa kuin myös kohteen kannalta.

.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Juva: PS- Kustannus.

Altinay, Levent & Paraskevas, Alexandros 2008. Planning research in hospitality and tourism. Oxford: Elsevier Ltd.

Bartholomeus Klip Farm 2014. Www-dokumentti.
www.bartholomeusklip.com/do/. Ei päivitystietoja. Luettu 6.11.2014.

Borg, Pekka & Kivi, Elina & Partti, Minna 2002. Elämyksestä elinkeinoksi. Helsinki: WSOY.

Cape Town Travel. Www-dokumentti.
www.capetown.travel/. Ei päivitystietoja. Luettu 4.11.2014.

Carlsen, Jack & Charters, Stephen 2006. Global wine tourism. Cabi.
Department of Tourism 2012. Www-dokumentti.
www.tourism.gov.za/CurrentProjects/ResponsibleTourism/Pages/Information.aspx Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2014.

Department of Tourism. National tourism sector strategy. Pdf-dokumentti.
www.tourism.gov.za/AboutNDT/Branches1/Knowledge/Documents/National%20Tourism%20Sector%20Strategy.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2014.

Department of Tourism 2013. Strategic plan and annual performance plan 2013/14–2016/17. Pdf-dokumentti.
www.tourism.gov.za/AboutNDT/Publications/StratAP%20Plan2013.pdf Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2014.

Eagles, Paul F.J. & McCool, Stephen F 2003. Tourism in national parks and protected areas: Planning and management. Oxon: Cabi.

Fair trade tourism 2014. Www-dokumentti.

www.fairtrade.travel Ei päivitystietoja. Luettu 6.11.2014.

Goeldner, Charles R. & Ritchie, J.R. Brent 2011. Tourism principles, practices, philosophies. New Jersey: John Wiley & Sons.

Hottola, Petri (toim.) 2009. Tourism strategies and local responses in Southern Africa. Oxon: Cabi.

Kalmari, Heidi & Kelola, Kati 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Helsinki: Image Kustannus Oy.

Lehtinen, Ari Aukusti (toim.) 2005. Maantiede, tila, luontopolitiikka. Joensuu: Joensuu University Press.

Mason, Peter 2008. Tourism impacts, planning and management. United Kingdom: Elsevier Ltd.

Puhakka, Riikka 2011. Matkailukysynnän trendit vuoteen 2030 mennessä. Pdf-dokumentti.

www.lamk.fi/tuleva/esittely/Documents/Tuleva_trendit_2030_FINAL.pdf Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2014.

Puusa, Anna & Juuti, Pauli 2011. Menetelmäviidakon raivaajat. Vantaa: Hansaprint.

Pfister, Robert E. & Patrick T. Tierney 2009. Recreation, event, and tourism businesses: Start-Up and sustainable operations. USA: Human kinetics.

Rekiaro, Ilkka & Williams, Lizzie 2010. Näe ja koe Etelä-Afrikka. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sanparks 2014. Www-dokumentti.

www.sanparks.org/parks/kruger/ Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2014.

Sanparks 2013. All in one. Pdf-dokumentti.

<http://www.sanparks.org/parks/kruger/all.php> Ei päivitystietoja. Luettu 20.11.2013.

Sanparks 2013. Annual report 2012-2013. Pdf-dokumentti.

www.sanparks.org/assets/docs/general/annual-report-2013.pdf. Ei päivitystietoja.
Luettu 21.3.2014.

Sanparks 2014. Annual report 2013-2014. Pdf-dokumentti.

www.sanparks.org/assets/docs/general/annual-report-2014.pdf. Ei päivitystietoja.
Luettu 6.11.2014.

Sanparks 2014. Responsible tourism in Sanparks, Journey 2012-2022.

www.sanparks.org/about/responsible_tourism.php. Ei päivitystietoja. Luettu
2.11.2014.

Saukkonen, Pasi (toim.) 1999. Matkailu ja globalisaatio. Helsinki: Suomen YK-liitto.
Sa-venues. Wwv-dokumentti.

www.sa-venues.com/game-reserves/mpl_kruger.htm. Ei päivitystietoja. Luettu
23.3.2014.

Seppänen, Nina & Tanskanen, Heidi. Ekomatkailuyrittäjän käsikirja. Pdf-dokumentti.

wordpress.reilumatkailu.fi/wp-content/uploads/2012/01/Ekomatkailuyritt%C3%A4j%C3%A4nk%C3%A4sikirja.pdf.
Ei päivitystietoja. Luettu 5.11.2014.

South African tourism 2014. Wwv-dokumentti.

<http://country.southafrica.net/country/us/en/articles/entry/traditional-south-african-food-enus> Ei päivitystietoja. Luettu 29.11.2014.

Suomen matkatoimistoalan liitto 2014. Wwv-dokumentti.

www.smal.fi/index.php?452. Ei päivitystietoja. Luettu 4.11.2014.

Umlani 2014. Wwv-dokumentti.

www.umlani.com/information.html. Ei päivitystietoja. Luettu 4.11.2014.

Vuoristo, Kai-Veikko 2003. Matkailun maailma. Helsinki: WSOY.

Vuoristo, Kai-Veikko 2002. Matkailun muodot. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Walker, John R. & Walker, Joselyn T. 2011. Tourism, concepts and practices. New Jersey: Pearson Education.

World responsible tourism awards 2014. Www-dokumentti.

issuu.com/responsibletravel.com/docs/progress_in_responsible_tourism/9?e=0/10001759. Ei päivitystietoja. Luettu 10.11.2014.

Kuvat kirjoittajan.